Musafaha sünneti

Şefik Bey: “Sünnette musafahanın şekli nasıldır? Musafaha yaparken öpmek sünnete uygun bir davranış mıdır?”

Sünnette musafahanın şeklini görmek için Peygamber Efendimiz’in (asm) uygulamalarına bakalım:

* Hz. Aişe (ra) anlatıyor: “Resulullah (asm) odamda iken (evlatlığı olan) Zeyd İbnu Hârise geldi ve kapıyı vurdu. Resulullah (asm) üryan vaziyette üzerindeki örtüsünü sürüyerek kalktı. Allah’a yemin olsun, onu, daha önce üryan olarak hiç görmemiştim, sonra da görmedim. Zeyd’i kucakladı ve öptü.”1

* Şa’bi (ra) anlatıyor: “Resulullah (asm), amcası oğlu Câfer İbnu Ebî Tâlib’i karşıladı, kucakladı ve gözlerinin arasından öptü.”2

* Hz. Enes radıyallahu anh anlatıyor: “Resulullah (asm) ile birlikte demirci Ebu Seyf’in (ra) yanına girdik. O, Resûlullah’ın (asm) oğlu İbrahim’in süt babası idi. Peygamber Efendimiz (asm) oğlunu aldı, öptü ve kokladı. Daha sonra yanına tekrar girdik. İbrahim can çekişiyordu. Bu manzara karşısında Peygamber Efendimiz’in (asm) gözlerinden yaş boşandı. Abdurrahman İbnu Avf (ra):
“Sen de mi (ağlıyorsun) ey Allah’ın Resülü?” dedi. Peygamber Efendimiz (asm):
“Ey İbnu Avf! Bu merhamettir!” buyurdu ve ağlamasına devam etti. Sonra şöyle söyledi: “Gözümüz yaş döker, kalbimiz hüzün çeker, fakat Rabb’imizi razı etmeyecek söz sarf etmeyiz. Ey İbrahim! Senin ayrılmandan bizler üzgünüz!”3

* Ya’la İbnu Mürre’nin (ra) anlattığına göre: “Bir grup ashab, Resûlullah’la (asm) birlikte bir yemeğe gittiler. Yolda, Hüseyin’e rastladılar. Hüseyin çocuklarla oynuyordu. Ya’la der ki: ‘Resûlullah (asm) çocuğu görünce ilerledi, cemaatin önüne geçti, onu tutmak için ellerini açtı. Çocuk ise sağa sola kaçmaya başladı. Resulullah da (asm) onu takliden sağa sola koşarak, tutuncaya kadar peşinde koştu. Yakalayınca ellerinden birini çenesinin altına diğerini de ensesine koyup öptü ve: ‘Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin’denim! Kim Hüseyin’i severse Allah da onu sevsin. Hüseyin has torunumdur.’ buyurdu.”4

* Bera’ b. Azib’in (ra) rivâyetine göre Resûlullah Efendimiz (asm) şöyle buyurdu: “Birbirine rastlayıp da tokalaşan hiç iki Müslüman yoktur ki, daha birbirlerinden

ayrılmadan önce her ikisinin de günahları bağışlanmasın.”5

* Enes b. Mâlik’ten (ra) gelen rivâyette: “Bir adam, Resûlullah (asm)’a:

‘Biz Müslümanlar birbirimizle karşılaştığımızda, birbirimize saygıdan eğilmemiz gerekir mi?’ diye sordu.
Resûl-i Ekrem (asm) Efendimiz cevaben:
‘Hayır! Eğilmemelidir!’ buyurdu. Adam tekrar:
‘Onu kucaklayıp öpmeli midir?’ dedi.
Allah Resûlü (asm):
‘Hayır!’ diye cevapladı. Adam bu defa:
‘Musafaha edip el sıkışmalı mıdır?’ diye sordu.
Resûlullah Efendimiz (asm):
‘Evet!’ dedi, tokalaşmayı tavsiye buyurdu.6
* Katâde (ra) demiştir ki: “Enes bin Mâlik’e (ra): ‘Resûlullah’ın ashabında tokalaşmak var mıydı?’ diye sordum. Enes (ra): ‘Evet!’ dedi.”7
* İbn Abdilberr’in (ra) rivayetine göre, Ubeydullah b. Büsr (ra) sağ elini göstererek şöyle dedi: “Şu elimi görüyor musunuz; şu elimi? Benim bu elim Allah’ın Resûlü (asm) ile tokalaşmıştır.”8
* İbn-i Ömer (ra) demiştir ki: “Biz Peygamber Efendimiz’in (asm) elini öptük.”9
* Peygamber Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Tokalaşın ki, kalplerinizdeki kin gitsin! Hediyeleşin ki, birbirinize karşı aranızda sevgi doğsun ve düşmanlık bitsin!”10
Rivâyetleri birleştirerek bir hükme varacak olursak; tokalaşma, ilk karşılaşmaya mahsus bir sünnettir. Bu sünnet tek elle yapılabileceği gibi, çift elle de yapılabilir. Selef-i Salihînin (ra) tokalaşma şekline baktığımızda, normal durumlarda tokalaşmayı tek elle; daha saygın, daha sıcak ve daha husûsî durumlarda çift elle yapmış olduklarını görürüz. Musafaha (tokalaşma) esnasında Allah’a hamd etmek, istiğfarda bulunmak ve salavât getirmek de müstehaptır.
Tokalaşırken kalplerin sevgi akışına yol verecek ölçüde tebessüm etmek, gülümsemek, gözlerle dostuna esenlik ve huzur dilercesine gözlerinin içine bakmak, tokalaşırken yüz çevirmemek ve başka taraflara bakmamak, asık yüzlü olmamak, önemli tokalaşma âdâbındandır. Hz. Enes (ra) anlatıyor: “Allah Resûlü (asm) birisiyle karşılaştığında musafaha ederdi; o elini çekinceye kadar Resûlullah (asm) onun elinden elini çekmezdi; adam yüzünü çevirinceye kadar da, Resûlullah (asm) yüzünü çevirmezdi.”
Bu anlatılanların dışında tokalaşmanın şeklini örf de belirlemiştir ve Allah Resûlü (asm) örfçe benimsenen tokalaşma şekillerinden İslâmiyet’in genel ahlâk ve âdâbına aykırı olmayan ve zâhirî hisse dokunmayanları değiştirmemiştir. Resûlullah (asm) bu şekillerin içinden, meselâ, tokalaşırken “eğilmeyi” uygun bulmamış, “öpmeyi” de

oğul ve torun gibi yakın ve mahremler arasında tasvip buyurmuş, başkalarına karşı ise benimsememiştir.

Dipnotlar:

1- Tirmizî, İsti’zân 32,

2- Ebü Dâvud, Edeb 157, (5220),

3- Buhârî, Cenâiz 44; Müslim, Fezâil 62, (2315); Ebu Dâvud, Cenâîz 28, (3126),

4- Kütüb-i Sitte, 5989,

5- İbn-i Mâce, Edep, 3703; Tirmizî, İstizan, 2874,

6- Tirmizî, İstizan, 31,

7- Tirmizî, İsti’zân, 2871,

8- İbn-i Mâce Terc., s. 491,

9- İbn-i Mâce, İstizân, 3704,

10- Muvatta, H.Hulk, 16